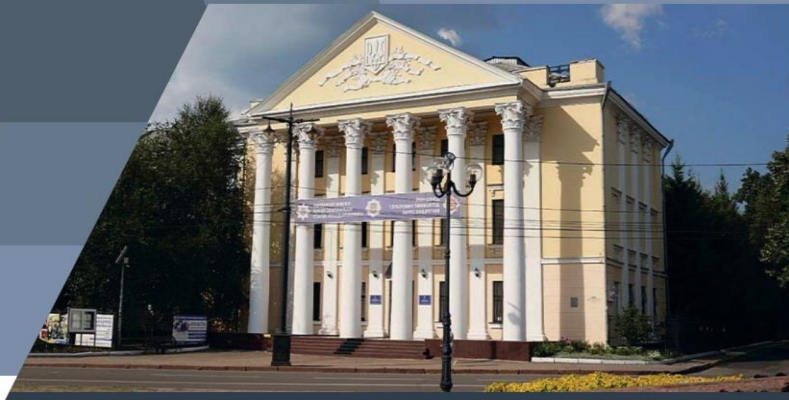

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
СЕМІНАРУ**

**ПРАВОВА НАУКА І
ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ В
УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ,
ПОРОДЖЕНИХ РОСІЙСЬКОЮ
ВОЄННОЮ АГРЕСІЄЮ: ТЕОРІЯ,
ПРАКТИКА, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

24 травня 2024 року

**ДОНЕЦЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**КРИВОРІЗЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ**

**«ПРАВОВА НАУКА І
ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ
СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ, ПОРОДЖЕНИХ
РОСІЙСЬКОЮ ВОЄННОЮ АГРЕСІЄЮ: ТЕОРІЯ,
ПРАКТИКА, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
СЕМІНАРУ**

24 травня 2024 року

м. Кривий Ріг

policy/swedens-support-to-ukraine/how-sweden-is-working-to-hold-russia-accountable-for-crimes-in-ukraine/ (дата звернення: 05.05.2024).

7. Kersten Mark. Universal Jurisdiction in Ukraine: States should commit to using their own courts to address Russian atrocities. October 17, 2022. Justice in Conflict. URL : <https://justiceinconflict.org/2022/10/17/universal-jurisdiction-in-ukraine-states-should-commit-to-using-their-own-courts-to-address-russian-atrocities/> (дата звернення: 05.05.2024).

СВІТЛИЧНИЙ Олег

Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова Національної академії наук України», аспірант

ВИЗНАЧЕННЯ ВИДІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ЛІЦЕНЗУВАННЮ

Різними дослідниками неодноразово вказувалося на пріоритет трактування ліцензування як засобу регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання. Зрозуміло, що такий вплив має здійснюватися на діяльність не усіх суб'єктів господарювання і мати на меті досягнення певних вагомих і потрібних державі результатів. Держава сама визначає які види господарської діяльності підлягають ліцензуванню. А виходячи із цього перевіркам з боку органів ліцензування на відповідність ліцензійним умовам підпадають суб'єкти господарювання, які мають намір здійснювати або здійснюють певні ліцензовані види господарської діяльності.

Раніше законодавство про ліцензування не встановлювало і не називало критеріїв чи пріоритетів віднесення того чи іншого виду господарської діяльності до ліцензованих. Зараз у статті 1 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» визначення поняття «ліцензування» надається як засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, спрямований на забезпечення безпеки та захисту економічних і соціальних інтересів держави, суспільства, прав та законних інтересів, життя і здоров'я людини, екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища [1]. А отже Закон прямо вказує на завдання ліцензування забезпечити безпеку та захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства, прав та законних інтересів, життя і здоров'я людини, екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища [1]. Тобто тепер із Закону про ліцензування стає зрозумілим те, на що багаторазово раніше вказували українські вчені і практики – головними критеріями віднесення того чи іншого виду господарської діяльності до ліцензованого є його висока

рентабельність та високий ступінь соціальної, економічної, екологічної тощо значущості або і високий ступінь небезпеки для життя, здоров'я людини, тварин, рослин, навколишнього природного середовища.

Також декілька інших видів господарської діяльності, названих у статті 2 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», ліцензуються на основі окремих спеціальних законів. Наприклад, діяльність у сфері медіа регулюється окремим Законом України «Про медіа» від 13 грудня 2022 року [2]. На важливість діяльності у сфері медіа, її вплив на життя держави і суспільства, а отже, велику соціальну значущість діяльності у сфері медіа, що стали причиною її ліцензування, раніше нами вказувалося [3]. Держава повинна забезпечити доступ до сфери медіа лише тих суб'єктів господарювання, які будуть подавати об'єктивну інформацію і не поширювати інформацію, що пропагує різноманітні шкідливі ідеології і наративи.

Загальний перелік видів господарської діяльності, які підлягають ліцензуванню за правилами спеціальних законів України або Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», наведено у статті 7 названого Закону [1]. Не будемо цитувати усі пункти цієї статті. Звернемо увагу лише на окремі моменти. У пункті 6 частини першої цієї статті визначено, що освітня діяльність ліцензується з урахуванням особливостей, визначених спеціальними законами у сфері освіти [1]. Сфера освіти є вкрай важливою для держави. Так, надання неякісних освітніх послуг може спричинити важкі наслідки у будь-якій галузі економіки та сфері громадського життя. Дослідники відносин у сфері освіти вказують, що великі потужні університети із розвинутою матеріальною базою, науковими здобутками професорів та практичними здобутками й успіхами випускників спроможні надавати якісні освітні послуги, здійснювати прогресивні дослідження і розвивати світову науку та освіту. І саме для того, щоб відрізнити дійсно якісні університети, академії та інститути від тих закладів освіти, які лише мають такі назви, було крім державної реєстрації запроваджено процедуру ліцензування [4, с. 168]. Пунктом 24 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» передбачено обов'язкове ліцензування перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів внутрішнім водним, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом [1]. Види господарської діяльності із перевезень вантажів і пасажирів різними видами транспорту звичай є прибутковими із рівнем рентабельності вищим, ніж у більшості інших галузей економіки. І одночасно самі транспортні засоби є джерелами підвищеної небезпеки. Наприклад, найбезпечнішим є авіаційний або повітряний транспорт, аварії на якому трапляються рідше за аварії за участі

інших видів транспорту. Проте у більшості випадків у таких аваріях не виживають ані пасажирів, ані члени екіпажу. Українські вчені ліцензування господарської діяльності з надання послуг із перевезень пасажирів та/або вантажу повітряним транспортом визначають невід'ємною складовою частиною державного контролю у сфері повітряного транспорту і важливим інструментом реалізації державної політики у сфері повітряного транспорту вважають «формування та посилення функцій управління авіатранспортним комплексом у сферах забезпечення безпеки, ліцензування та сертифікації, розробки регіональних програм та пропозицій для державних програм розвитку галузі, контролю за їх реалізацією» [5, с. 34; 6, с. 57].

Не меншу рентабельність, соціальну значущість та/або загрозу екології, небезпеку життю чи здоров'ю людини, тварин тощо мають і інші ліцензовані види господарської діяльності. Через це вони включені у перелік ліцензованих видів господарської діяльності, наведений у частині першій статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності». До цього слід додати, що перелік ліцензованих видів господарської діяльності не є статичним. Одні види господарської діяльності можуть назавжди чи на певний час заборонятися, відповідно і необхідність у їх ліцензуванні відпадає. Інші види господарської діяльності виникають або легітимізуються, у зв'язку із чим виникає потреба у їх державному регулюванні за допомогою певних способів регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання, серед яких не останнім є ліцензування. Так, за аналогією із наявними ліцензованими видами господарської діяльності пропонується легітимізувати нові види господарської діяльності та поширити на них процедуру ліцензування. Зараз є прийнятим ВР України законопроект «Про віртуальні активи» від 17 лютого 2022 року, який навіть було опубліковано у Відомостях Верховної Ради України, проте який так і не набув чинності [7], який має після набрання чинності легітимізувати відносини, пов'язані із обігом криптовалюти. У такому випадку операції із «майнінгу» або видобутку одиниць криптовалюти на професійній основі відповідатимуть усім п'яти ознакам економічної сутності як суб'єкта господарювання – організаційній єдності, майновій відокремленості, легітимності існування в якості суб'єкта господарювання (після набуття чинності Законом України «Про віртуальні активи»), наявності господарських прав та обов'язків, відповідальності за результати господарювання [8, с. 170-172]. Після легітимізації відносин на ринку криптовалюти дослідниками пропонується запровадження ліцензування діяльності «майнерів», оподаткування доходів від неї, нормативного визначення заходів відповідальності до порушників і забезпечення повноцінного державного регулювання і стимулювання такої діяльності [8, с. 173]. Можемо приєднатися до такої

пропозиції і погодитися, що вона викликана високою рентабельністю, а також значною суспільною небезпекою. Друга причина пов'язана із фізичними факторами – значним використанням електроенергії і, відповідно, пожежонебезпекою; та фінансовими факторами – загрозою класичній національній грошовій одиниці держави – гривні. Раніше українські дослідники вказували на високу рентабельність «майнінгу» (в середньому строк окупності обладнання (найдешевше і з відносно невисокими потужностями в мережі Інтернет оцінюється в середньому у 10 тис. дол. США) становить від 6 до 12 міс.), велику суспільну небезпечність (зокрема високий ризик виникнення пожеж; також до кінця невідомо, як на людину, тварин та навколишнє природне середовище впливає скупченість різноманітного електромагнітного і комп'ютерного обладнання), а також наявність спеціальних знань та вмінь виконавців (без належного контролю вони можуть завдати шкоди комп'ютерним мережам та іншим користувачам мережі Інтернет), цей вид діяльності має бути ліцензованим і знайти місце у статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [9, с. 56]. У розвиток цих пропозицій від себе треба запропонувати застосовувати ліцензування «майнінгу» криптовалюти на основі Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» від 14 грудня 2021 року і визначити за пунктом 47 статті 1 цього Закону України регулятором НБУ або НКЦПФР згідно з розподілом повноважень, визначеним цим Законом [10].

Література

3. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 березня 2015 року № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158.

Про медіа: Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 05.05.2024).

Світличний О.С. Ліцензування діяльності у сфері медіа як фактор сприяння підвищенню рівня правових основ цифрової та інформаційної безпеки. *Начерк науково-практичної конференції присвячений пам'яті українського зв'язківця Тітко Валентина Михайловича «Сучасні системи зв'язку як напрям міжнародно-правової, зовнішньополітичної, теле-, радіо, мережевої комунікації»*: збірник тез доповідей. Київ: ГО «УКРО», 2023. С. 34–35. URL: <https://ukro-ngo.org/upload/nacher-titko-2023/svitlichniy-oleg-sergiyovich.pdf> (дата звернення: 05.05.2024).

4. Дерев'яно Б.В. Ліцензування як засіб регулюючого впливу держави на діяльність навчальних закладів. *Форум права*. 2011. № 4. С. 167–178.

5. Поліщук І.В., Кононенко Д.В. Правові засади реалізації державної політики у сфері повітряного транспорту. *Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2023. № 2 (67). С. 30–36.
6. Крихтіна Ю.О. Державна політика розвитку транспортної галузі України: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: Діса Плюс, 2022. 336 с.
7. Про віртуальні активи: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2074-ІХ. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 15. Ст. 51.
8. Деревянко Б.В. Про порівняння господарської діяльності з видобутком криптовалюти («майнінгом») та здійсненням операцій із нею. *Право України*. 2018. № 5. С. 164–175.
9. Деревянко Б.В., Туркот О.А. Про визнання видобутку («майнінгу») криптовалюти видом господарської діяльності. *Економіка та право*. 2018. № 1(49). С. 52–59.
10. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 14 грудня 2021 року № 1953-ІХ. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 3-4. Ст. 10.

ТАРАНОВСЬКА Альона

Криворізький навчально-науковий інститут
Донецького державного університету внутрішніх
справ, викладачка кафедри соціально-
гуманітарних та загальноправових дисциплін
факультету № 1

ЦИВІЛІЗАЦІЙНА ПАРАДИГМА КОНЦЕПЦІЇ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ

Зміни у суспільно-політичному житті держави у різний період цивілізаційного розвитку людства формували якісно нові шляхи та підходи до усвідомлення ролі окремої людини у соціумі, цінності її життя і здоров'я, результатів інтелектуальної та соціальної діяльності.

Достеменно відомо, що родове визначення людини як суспільної істоти, що мислить, бере свій початок з філософії Аристотеля. Думка та тіло – ключові позиції античної філософії, де перше наближує до богів, друге – до світу тварин. Ідея, що в людині відображається божественна природа, є спільною як для філософії стародавніх греків, так і світових релігій.

Кожне суспільство має різні уявлення про свободу, справедливість, гідність, рівність, де джерелом формування цих поглядів слугують не лише правові норми, політичні інститути, але й менталітет